

Alegat. 127.

Sprawozdanie

komisyi budżetowej o sprawozdaniu Wydziału krajowego względem zaciągniętej ze skarbu Państwa i rozdzielonej pomiędzy ludność wiejską pożyczki na zasiewy w sumie 500.000 złr. w. a.

Wysoki Sejmie!

Z powodu nadzwyczajnego nieurodzaju w r. 1879 i wynikającego ztąd braku ziarna na zasiew pomiędzy ludnością włościańską, postanowił Wydział krajowy w grudniu 1879 Sejmowi zebrać się mającemu przedłożyć wniosek, względem zaciągnięcia półmilionowej pożyczki, celem udzielania ludności wiejskiej zasiłków zwrotnych bezprocentowych, za pośrednictwem Wydziałów powiatowych.

Gdy jednak Sejm nie został zwołany, a c. k. Rząd oświadczył gotowość przyjść w pomoc krajowi półmilionową pożyczką, zwrotną do 1 Stycznia 1881, postanowił Wydział krajowy, wobec zbliżającej się pory zasiewów, przyjąć tę pomoc, i wystósował dnia 25 stycznia 1880 do Jego Excellencyi Ministra-Prezydenta hr. Taaffego pismo, w którym o udzielenie półmilionowej bezprocentowej pożyczki uprasza, zobowiązując się krok ten w Sejmie usprawiedliwić.

W skutek tego wniósł c. k. Rząd do Rady Państwa dotyczący projekt, który w obu Izbach uchwalony, a 26 lutego 1880 sankcyonowany, stał się ustawą. Według téj ustawy otrzymał kraj bezprocentową zaliczkę ze sbarku Państwa w sumie 500.000 złr., która ma być zwróconą w roku 1880; suma ta przeznaczoną jest na zaopatrzenie gmin, niedostatkiem dotkniętych, w zboże na zasiew potrzebne, ściąganie zaś zaległych rat zaliczek, rozdanych z tego funduszu pod gwarancją gmin, odbywa się drogą egzekucyi polityczuój.

Opierając się na relacyach Wydziałów powiatowych, tudzież na wskazówkach, udzielonych przez c. k. Namiestnictwo, rozdzielił Wydział krajowy całą sumę 500.000 złr. między 55 powiatów, dotkniętych niedostatkiem, i wydał zarazem instrukcye względem rozdziału dotyczących kwot pomiędzy gminy i pojedynczych włościan przez miejscowe organa autonomiczne. Maksimum pożyczki

ustanowił Wydział krajowy na kwotę 15 złr. Termin zwrotu oznaczonym został w skryptach dłużnych najpóźniej do dnia 1 stycznia 1881.

Ze sprawozdań Wydziałów powiatowych okazało się, że wyznaczone przez Wydział krajowy maksimum pożyczki 15 złr. tylko w wyjątkowych wypadkach przekroczonem zostało. Sumy, rozdane powiatom, zestawione są w wykazie przez Wydział krajowy przedłożonym, według którego największą kwotę t. j. 24.000 złr. otrzymał powiat gorlicki; po 20.000 złr. otrzymały powiaty: bocheński, jasielski, przemyski; po 18.000 złr. otrzymały powiaty: grybowski, jaworowski, kolbuszowski, rudeński; 17.000 złr. udzielono powiatowi brzeskiemu, 16.895 złr. sanockiemu, 16.000 mościskiemu, 14.700 złr. jarosławskiemu, 13.000 złr. niskiemu, 12.380 złr. mieleckiemu; po 12.000 otrzymały powiaty: brzozowski, dąbrowski, lwowski, myślenicki, pilzneński, żywiecki; po 10.000 złr. powiaty: chrzanowski, krośnieński, samborski, tarnowski. W ten sposób wymienione powyżej 24 powiaty okazywały łączną sumę 357.975 złr., reszta zaś t. j. 142.025 złr. rozdzieloną została między 31 powiatów mniej dotkniętych nieurodzajem.

Wydział krajowy, zdając o tém sprawę Wys. Sejmowi, uprasza o przyjęcie do zatwierdzającej wiadomości kroków przedsięwziętych w celu uzyskania zaliczki półmilionowej ze skarbu Państwa, niemniej o upoważnienie do rozłożenia spłaty pożyczek, których zwrot według skryptów dłużnych najpóźniej 1go stycznia 1881 ma nastąpić, na dwa lata bez procentu tym włościanom, którzy w powyższym terminie nie będą mogli uiścić się z długu, tudzież o upoważnienie do zaciągnięcia pożyczki, jaka się okaże potrzebną celem zwrócenia owej sumy 500.000 złr ze skarbu Państwa zaliczonój.

Komisya budżetowa mniema, iż niepodobna odmówić zatwierdzenia kroków Wydziału krajowego, uczynionych celem uzyskania półmilionowej pożyczki ze skarbu państwa. Jakkolwiek bowiem uchwała o zaciągnięciu pożyczek krajowych do atrybucyi Wys. Sejmu (§. 21 statutu kraj.), nie zaś Wydziału krajowego, należy, to uwzględnić wypada wyjątkowe stosunki, które skłoniły Wydział krajowy do przeprowadzenia rokowań z c. k. Rządem względem wspomnianej pożyczki, a mianowicie tę okoliczność, iż pomoc udzielić się mająca włościanom dotkniętym nieurodzajem, w celu umożliwienia im zasiewów, chybiłaby celu, gdyby nie została udzieloną w stosownej porze, a w takim razie niedostatek, objawiający się tak dotkliwie po niepomyślnych zbiorach 1879 r., rozciągnąłby się i na następne lata.

Co się jednak tyczy prolongaty pożyczek włościanom udzielonych, a względnie rozłożenia tych pożyczek na spłatę w ciągu dwóch lat, bez procentu, komisya budżetowa jest odmiennego zdania, aniżeli Wydział krajowy.

Skoro bowiem maksimum pożyczek w kwocie 15 złr. oznaczone, tylko w wyjątkowych wypadkach przekroczonem zostało; skoro nadzieje co do rezultatu zbioru tegorocznego, według wiadomości nadeszłych w ciągu czerwca r. b., a nieznanych jeszcze Wydziałowi krajowemu w chwili uchwalenia powyższych wniosków, o tyle się podniosły, że ponownego powszechnego nieurodzaju obawiać się nie należy; to zdaniem komisji budżetowej wyjątkowo tylko znajdują się włościanie w niemożności spłacenia po żniwach roku 1880, całej pożyczki na zasiewy im udzielonój. Prolongując zaś spłatę tych pożyczek bez koniecznej potrzeby, i rozkładając tę spłatę na dwa lata, pomimo iż rezultat zbiorów tegorocznych będzie prawdopodobnie średnim, przyzwyczajalibyśmy ludność większą do niepunktualności w spełnianiu przyjętych obowiązków.

Komisya budżetowa zatem, w przekonaniu, iż ściągnięcie tych drobnych, wyjątkowo tylko kwotę 15 złr. przewyższających, pożyczek po żniwach 1880 nie napotka nadzwyczajnych trudności, nie może zalecać Wys. Sejmowi wniosku Wydziału krajowego o upoważnienie go do prolongowania tych pożyczek, a tém samém nie uznaje potrzeby zaciągnięcia krajowej pożyczki, na spłacenie sumy 500.000 złr. Skarbowi państwa dłużnej, gdyż suma ta 500.000 złr. powinna wpłynąć do kasy kra-

J
owój przez spłatę pożyczek włościanom rozdzielonych po żniwach 1880, a niespłacona dobrowolnie część tych pożyczek może być ściągnięta od włościan przez egzekucję polityczną w ciągu pierwszego kwartału 1880, a zatem przed zamknięciem roku budżetowego 1880.

Gdy w skutek nadzwyczajnych wypadków i klęsk elementarnych, okazała się w niektórych gminach rzeczywista niemożność spłacenia owych pożyczek, w takim razie będzie mógł Wydział krajowy nie nalegać na przeprowadzenie egzekucji politycznej, bez formalnej prolongaty długu, i bez rozkładania go na spłatę w ciągu dwóch lat. Suma zaś, jakaby w skutek takich zaległości okazała się potrzebną dla zwrócenia skarbowi Państwa całej zaliczki półmilionowej, nie może być, zdaniem komisji budżetowej, tak znaczną, aby Wydział krajowy nie mógł jej pokryć z innych rozporządzalnych funduszków aż do téj chwili, w której powyższe zaległości rzeczywiście ściągnięte zostaną.

Komisja budżetowa wnosi zatem :

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

I. Przedsięwzięte przez Wydział krajowy kroki celem uzyskania ze skarbu Państwa zaliczki w sumie 500.000 na udzielanie bezprocentowych pożyczek na zasiewy ludności wiejskiej, za poręką gmin — przyjmuje Sejm do zatwierdzającej wiadomości.

II. Do budżetu na rok 1880 wstawia się w dział wydatków sumę 500.000, zwrócić się mającą w roku bieżącym skarbowi Państwa w myśl ustawy państwowej z dnia 26 lutego 1880, tudzież wstawia się w dział dochodów sumę 500.000 złr., która ma wpłynąć do kasy krajowej tytułem zwrotu pożyczek bezprocentowych, udzielonych ludności wiejskiej na zasiewy za solidarną poręką gmin.

We Lwowie dnia 14 lipca 1880.

Przewodniczący:

H. Wodzicki.

Sprawozdawca

Dr. Skalkowski.

